

УДК 141.7: [81`27+33]

З. С. Вихованець, к. філос. н.**СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СИМВОЛІЗМУ ПРЕДМЕТНОГО ПОЛЯ ЗНАКІВ ТА МІСЦЯ СУБ'ЄКТУ: ПРИРОДА ВНУТРІШНЬОЇ ГАРМОНІЗАЦІЇ**

***Анотація.** Основною метою даної публікації є дослідження семантичного аналізу соціально-економічних знань, базовою засадою якого стає взаємний обмін між об'єктними та екзистенційними умовами висловлювання, відповідно, забезпечується диференційована модальність зазначеного відношення, його структурність та рівні значень, відбувається процес розміщення термінів вказаного відношення в конкретне соціально-економічне поле їх існування. Семантика забезпечує процес систематизації, зближуючи всі нормативні інстанції та визнає дієвість функцій структурування як у тих мовах, за допомогою яких встановлюються зв'язки практичного господарсько-виробничого досвіду, так і тих, за допомогою яких предмети розподіляються в просторі соціально-економічних знань.*

***Ключові слова:** соціально-економічні знання, семантика, комунікація, мова, людина, предметне поле знаків, епістемологія.*

З. С. Выхованец, к. филос. н.**СТРУКТУРА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО СИМВОЛИЗМА ПРЕДМЕТНОГО ПОЛЯ ЗНАКОВ И МЕСТА СУБЪЕКТА: ПРИРОДА ВНУТРЕННЕЙ ГАРМОНИЗАЦИИ**

***Аннотация.** Приоритетной задачей данной публикации является исследование семантического анализа социально-экономических знаний, основой которого становится взаимный обмен между объективными и экзистенциальными условиями высказываний, соответственно, обеспечивается дифференцированная модальность предложенного отношения, его структурность и уровни значений, происходит процесс размещения терминов указанного отношения в конкретном социально-экономическом поле их существования. Семантика обеспечивает процесс систематизации, сближая все нормативные инстанции и подтверждает действенность функций структурирования как в тех языках, с помощью которых устанавливаются связи практического хозяйственно-производственного опыта, так и тех, с помощью которых предметы распределяются в пространстве социально-экономических знаний.*

***Ключевые слова:** социально-экономические знания, семантика, коммуникация, язык, человек, предметное поле знаков, эпистемология.*

Z. S. Vykhovanets, Candidate of Philosophy Sciences

THE STRUCTURE OF THE SOCIO-ECONOMIC SYMBOLISM OF THE SIGNS AND A SUBJECT'S PLACE: NATURE OF INTERNAL HARMONIZATION

Abstract. *The main purpose of this paper is to investigate the semantic analysis of the socio-economic knowledge the basic foundation of which is a mutual exchange between the objective and the existential conditions for statements. Accordingly differentiated modality of specified correlation, its structural and significance levels, terms placement in the specific socio-economic their existence are provided. Semantics provides a systematization process, bringing together all regulatory authorities and recognizes the validity of structuring functions in the languages by which communications practical economic and production experience are established, and those in which the objects are distributed in the space of socio-economic knowledge.*

The object of the socio-economic knowledge is sprayed between the set positions and cannot get the value of the whole. The very subject of verbal communication is turned out to be between double stratification. On the one hand, based on experience or communication he becomes a party of the unstable and temporary language events. On the other hand, as a language subject he is timeless correlator of the definition - this approach ensures the feasibility of restructuring the relationship between existential and formal terms of statements, thereby moves to the basics of modern existential-anthropological tradition.

The structure of the social symbolism and activity relationships, their subject field of signs and the subject's place are the relationship between the rationalistic character of epistemology and tolerant attitude of the signs doctrine relative to the opposite nature of such concepts as "objective" and "subjective". In fact, semantics at the deep level of symbolic and referential structures combines the variability principle with the limitation principle.

The relationship between socio-economic knowledge and abilities of its utterances are investigated, a complex relationship between the substantive content of the statements and existential bases is presented. The subject is endowed with abilities concrete historical interpreter statements loses the central position, denotes the true language, and the analysis shows a kind of double multiplication of semantic referents view: firstly, language means that directly determine the things themselves are used; secondly, there is an appeal to the artificially created on the basis of abstract regulators means of language. Moreover, both of these components of the analysis can neither match nor be separated from each other, so the problem of finding an internal harmonization of these components remains open to logical and analytical analysis.

Keywords: *socio-economic knowledge, semantics, communication, language, human, subject field of the signs, epistemology.*

Актуальність теми дослідження. Актуальність зазначеної проблематики формує сучасний підхід про те, що сучасні соціально-економічні знання людей можуть набувати різних альтернативних форм. Однією з таких альтернатив є знання як мовний вимір реальності, яке створюється на основі суб'єктивного розуміння. Значення мовного потенціалу досягає наукової стадії завдяки до-

слідженням Ф. де Соссюра: «Мовний знак зв'язує не річ та її поняття, а поняття й акустичний образ» [2, с. 99], - тобто мова наповнювався змістовним концептуальним вираженням і завдяки цьому набував науково-теоретичної форми.

Постановка проблеми. Для того, щоб вирішувати економіко-господарські питання, людина повинна тісно взаємодіяти з іншими людьми. Вони мають поводити себе так, щоб зрозуміти один одного, тобто форма такого знання має індивідуалізований характер. Основу такого характеру складають особисті уявлення, сформована прихильність мільйонів людей до тих чи інших принципів і правил господарської діяльності тощо. Відповідно, з'ясовуються не загальні проблеми прихованих соціально-економічних закономірностей невідомого майбутнього, а свої особисті матеріальні проблеми найближчого часу. Такі особисті проблеми піддаються вирішенню, незважаючи на те, що глобальне завдання знання соціального майбутнього не має рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зауважити, що дотепер ця проблема залишається дуже складною як з погляду життєвих реалій, так і з боку філософії науки. Особливо в Україні, коли десятиліттями стверджувалася думка про те, що єдиним критерієм істини є практика, такий принцип відповідності знань дійсності або об'єктивному стану речей відстоював ще Аристотель, а надалі Ф. Аквінський, Ф. Бекон, П. Гольбах, Б. Спіноза, Л. Фейєрбах, К. Маркс та багато інших філософів. На відміну від них, представники неокласичної філософії, зокрема, К. К'єркегор, істину розглядають як позбавлену об'єктивного змісту форму, що відображає передусім психічний стан особи. Сьогодні в сучасних підходах економічної теорії неокласична форма істини найбільшою мірою втілилась у концепції граничної корисності. Проте у вітчизняній економічній літературі дотепер широко зберігається практика дотримання класичного визначення категорії істини як правильного відображення суб'єктом об'єктивної дійсності, яка підтверджується практикою.

Близьку позицію до марксизму в тлумаченні пізнання займає позитивізм. Він теж розглядає пізнання як рух від чуттєвого сприйняття до процесу мислення, але розуміє цей процес конструктивістській. Тут пізнання витлумачує як логіко-понятійне створення певного образу, теорії, концепції, предмета, істинність якого виявляється в корисному ефекті практичної дії або в особистому досвіді, що переконує у відповідності знань об'єктам. Проте такий підхід вразливий для критики, так як досвід кожної людини суто індивідуальний й не може бути порівняним з досвідом інших людей. Займаючи позицію позитивізму, можна дійти висновку про те, що істин стільки, скільки людей, а тому всякі розмови про Істину не варті уваги. Намагаючись уникнути індивідуалістичного розуміння пізнання, частина філософів-позитивістів (Л. Вітгенштейн, Б. Рассел) намагались визначити пізнання як проблему логічного аналізу мови та символів.

Таким чином, найбільш суттєвий вплив на розвиток соціально-економічного знання здійснили положення фальсифікаціонізму Поппера та концепції Лакатоша, ідеї, які з'явилися у процесі переосмисленого варіанта парадигмального підходу Куна та інші «неокласичні» інтерпретації науки як соціального конструкта, але дотепер відкритою залишається тема соціально-епістемологічного аналізу сучасного знання.

Виділення недосліджених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на те, що сучасна філософська думка неоднозначно визначає процес пізнання, вона в цілому визнає твердження про те, що пізнання є специфічним різновидом людської діяльності, внаслідок якої виникає знання, тобто достовірна інформація про світ, у якому живуть люди. Крім пізнання, у духовному житті суспільства функціонують інші процеси, які свідчать про інтереси людей, їх сподівання і віру, розгляд і знання яких важливе, проте виходить за межі філософії пізнання.

Постановка завдання. Дослідження структури соціально-економічного символізму предметного поля знаків та місця суб'єкту, з'ясування природи їх внутрішньої гармонізації.

Виклад основного матеріалу. Структура соціального символізму та діяльнісних відносини, їх предметне поле знаків і місце суб'єкта полягає у співвідношенні між раціоналістичним характером епістемології та толерантним ставленням вченню про знаки стосовно протилежного характеру таких понять як «об'єктивно» і «суб'єктивно», по-суті, семантика на глибинному рівні символічних і референціальних структур поєднує принцип мінливості з певним принципом обмеження. Досліджується область взаємозв'язку між соціально-економічним знанням та можливостями його висловлювання, представлена складна залежність між предметним змістом висловлювання та його екзистенційними основами. Суб'єкт наділений здібностями конкретно-історичного інтерпретатора висловлювань втрачає центральне положення означуваного істиною мови, а сам аналіз демонструє своєрідне подвійне множення семантичних референтів уявлення: по-перше, використовуються ті засоби мови, які безпосередньо визначають самі речі; по-друге, відбувається звернення до штучно створених на засадах абстрактних регуляторів засобів мови, причому обидві зазначені складові аналізу не можуть ні співпадати, ні відокремитися одна від одної.

Раціоналістична за своєю суттю епістемологія з необхідністю повинна співвідноситися з мінімальними онтологічними засадами, по відношенню до якої вчення про знаки формулює відповідні зауваження. По-перше, суб'єкту пізнання надається в силу самого його існування порушника об'єктивованих станів знання або його предметних умов. Пояснимо, процес пізнання як часткова складова історичного процесу підпорядковується таким видам впливів: 1) з боку того, що вимагає виходу за кордони обмежуючих утворень; 2) та з іншого боку об'єктивного контролю, котрий сам нав'язує цьому процесу все наростаючу складність. Зазначені умови самі по собі не представлені в семантиці, яка не визнає такого явного розмежування суб'єктивності та об'єктивності та знаходить глибоко всередині символічних і референтних структур поєднання певного принципу перетворення з певним принципом обмеження. Звернути увагу на те, яким чином суттєве відношення семантики до епістемології було переглянуте з великими зауваженнями, означає тільки одне – визнати вплив семантичного дослідження на оновлену епістемологію.

Істинності знань, шляхи пошуку правильності складають базовий принцип досліджень кожної науки, оскільки вона орієнтується на пізнання сутності різноманітних явищ у природі, суспільстві, законів розвитку матеріальних і нематеріаль-

них систем. Сьогодні теоретико-методологічні підходи в системі економічних знань, характеризується різноманітністю наукових позицій, причому іноді мають протилежні висновки та практичні рекомендації, що суттєво обмежує можливості їхнього діалогу всередині наукового середовища. Відповідність сучасних соціально-економічних знань визиває багато запитань та не відповідає класичним вимогам визначених Т. Куном, тобто економічна наука сьогодні не є зразком категоричної форми сукупності норм і правил наукової діяльності, які мають забезпечити ефективне вирішення нею економіко-господарських завдань, вона постійно стикається з наявністю суттєвих відмінностей, протиріч та не прогнозованістю результатів свого практичного застосування: «Нам би хотілося виявити епістемологічне поле, епістему, в котрій пізнання, що розглядаються поза будь-якого критерію їх раціональної цінності або об'єктивності їх форм, стверджують свою позитивність та знаходять, таким чином, історію, яка є не історією їх зростаючої досконалості, а, скоріше, історією їх можливості; те, що повинно виявитися у ході розповіді, це є перші форми емпіричного пізнання [3, с. 39-40]». Мова тут іде про те, що сучасний порядок наукового мислення має зовсім інші принципи та пріоритети, ніж той, що був у період епохи формування класичного знання.

Особливу увагу ми звертаємо на взаємозв'язок між знанням і висловом та зробимо спробу встановити складну взаємозалежність між предметним змістом економічного вислову та його екзистенційними основами. З точки зору семантики суб'єкту відповідних досліджуваних нею систем не надається пріоритетного значення, на відміну від аналізу в класичній епістемології, де головною метою є вибудувати вчення про універсальний логос або формалізм людських уявлень. Так само вона відрізняється й від підходів у феноменології, коли досліджуються позаперсональні акти свідомості. У результаті аналізу було з'ясовано, що функція суб'єкта розповсюджується від конкретного або історичного інтерпретатора вислову до зникаючого головного положення означаємого істинної мови. Фактично, такий аналіз помножує семантичні референтні уявлення, або він застосовує такі засоби мови, що є достатньо близькими до самих речей, а також паралельно можуть застосовуватися такі мовні засоби, що були штучно створені на основі абстрактних регулятивів, причому обидві підходи можуть як співпадати, так і повністю відділятися один від одного.

Таким чином, об'єкт знання, по-суті, розпорошується між багатьма позиціями, тому єдиної позиції бути не може. Відбується своєрідне переплетіння суб'єктивних актів з мовними механізмами, захоплюючи все нові рівні операцій означення за відсутності єдиного центру референції, а також досить суттєвих розривів, як ті, що відділяють говорючого індивіда від означаючого логосу, причому такий підхід зовсім не ставить за мету процедуру наукової схематизації.

Класична епістемологія намагається підійти до першооснов відношення суб'єкта до світу загалом або до об'єктів, які вирізняються у світі шляхом пізнавальних актів. Вона виражає себе в термінах актів і змістів, протиставляючи силу формоутворення супротиву речей. Семантична рефлексія практично не стикається з таким рішенням, яке не встановлює зв'язку між символізмом, без якого світ не може бути представленим і символізмом, за допомогою якого світ можна

пізнати. Сучасна структурна філософія, яка дуже тісно пов'язується з семантикою та її підходами, фактично, зміщує референціальну сферу знання. З самого початку вона наводить розгорнуту систематизацію певним чином поєднуючи всі нормативні інстанції та визнає дію функції структурування як у тих мовах, за допомогою яких встановлюються зв'язки ситуації повсякденного досвіду, так і тих, за допомогою яких предмети розподіляються у просторі знання. Але така зверхня уніфікація звужує простір пізнання тому, що мовні типи, які були об'єднані цим фундаментальним статусом, тим самим змінюють свої характерні ознаки, наприклад, ознака фактичності або випадковості. Тим самим суб'єкт мовного спілкування сам опиниться між цими планами існування: 1) будучи суб'єктом мови він набуває статус позачасового корелятора означення; 2) будучи в якості основи комунікаційного процесу він стає учасником плінних подій мови.

Такий підхід, подібно до класичних правил, надає практичну можливість перебудови відносин між екзистенційними та формальними відношеннями вислову з точки зору семантики. Семантичний характер відношення визначається завдяки предметній відповідності між знаком та означуванним і вибудовується з урахуванням збереження дистанції по відношенню до суб'єктивності. Але саме завдяки цьому воно охоплює та використовує суб'єктивність у ситуації, коли необхідно знову звернутися до вчення про смисл.

Необхідно зауважити, що існують принципово визначені методологічні засади, які не дозволяють науковій семантиці бути вченням про мислення. Такі аргументи надає нам екстенціональна семантика. Вона визнає своїм предметом аналізу висловлювання у процесі розгортання мережи відповідностей, за допомогою яких вислів зв'язується з мовою, зі сферою референції, з соціолінгвістичними контекстами, не допускаються розриви у цієї мережі, також у тих випадках, коли є необхідність знайти місце означаючому акту або смислу. Прагматичне вивчення мови саме слідує цьому правилу об'єктивності, воно пропонує розширену преференціальну систему, до якої можна було б залучити, окрім правил, позицію слухачів у просторі та часі. У даному випадку при всіх позитивних положеннях структурного підходу до мови та теорії інтерпретації, він залишає їх частинами певного простору можливих зв'язків.

Варіант номіналістичного шляху надає нам цілком все коло асоціацій знаків із зовнішніми стимулами, а також зв'язок знаків між собою, котрі замикаються у своєму особистісному функціонуванні, без будь-якого зв'язку із суб'єктом. Варіант структуралістського шляху більш повно долає часові та генетичні фактори. Мова є системою координації та передачі інформації, яка так або інакше розчинює у собі всі особливості, що пов'язані з присутністю спостерігачів і слухачів. Лінгвістичні операції тоді займають своє визначене місце в синхронному або позачасовому порядку кореляцій, закон яких ніяк не залежить від всіх випадковостей вислову. Але не дивлячись на суттєву різницю між зазначеними підходами, їх наслідки є схожими між собою в частині проблем нашого дослідження, а саме про те, що суб'єкт комунікації не може розумітися виключно як жива тотальність, не повинен набувати розмірності протяжного часового поля. Суб'єкт має зводитися до певного просторово-часовій точці перехрещення, попереджувального спостереження послідовності опису та даних почуттів, він забезпечує комунікатив-

ний процес матеріалом виразу, котрий стає посланням лише після того, як він пропускається через дискурсивні схеми.

Наша спроба полягає в тому, щоб надати зазначеним видам лінгвістичних операцій форму моделей, але вони є досить обмеженими у межах семантичного аналізу. Коли ми співвідносимо умови означення з умовами комунікації, то такий аналіз набуває додаткового референту. У свою чергу такий референт допускає можливість форм і виразів, які здійснюються завдяки виказуванням зі всіма його випадковими ознаками та входять до області мовленнєвих закономірностей, але при цьому виходять за ті межі й в якості джерела лексиса, й в якості збереженої та оновленої здатності до формулювання. Для того щоб підкреслити такий зв'язок об'єктивних умов з умовами екзистенціальними, потрібно звернутися до наступних зауважень: реальна мова представляє собою набагато більше, ніж сукупність синтаксичних або семантичних правил, він створює середовище, де ці правила з'являються або перетворюються. Крім того, функції мови, що здійснюються з метою розмежування поля означеного, співвідносяться з іншими функціями, за допомогою яких смисл виробляється та відтворюється в контекстах комунікації, а також, розуміння мови як коду, якій накладається на матеріал інформації або висловлювання створює імпліцитну передумову структурування всієї семантичної області. Таке положення має неоднозначний характер тому, що прикриває відношення між об'єктами, до яких відносяться знаки, і практичної й екзистенціальної основи, у межах якої вони виділяються: надалі розглянемо зазначені аргументи.

Історія мови знання, фактично, є історією переінтерпретації значень та поновленням референтів. Зазначені процеси відбувалися не у вільному порядку, а їх особистісною сферою був сам порядок мовних регуляторів. Необхідно відмітити, що в моменти зазначених процесів мовні регулятиви утримувалися на деякій відстані від рівня вичерпаних референтів, саме ця відстань, котра встановлюється при розрізненні між алетичними та епістемічними порядками значення. Коли мова заходить про стиль мови, у тому числі й наукового, то при цьому неможливо не співвідносити його висловлювання з дедуктивними або операціональними парадигмами які їх обґрунтовують, також не можна їх цілком підпорядкувати до тої або іншої метамови, за допомогою яких здійснюється контроль над вказаними парадигмами. Треба нагадати, що використання мови й є самим теоретичним актом, якій породжує відповідно свою направленість та відповідний набір метамов.

Такі семантичні складності з точки зору епістемології означають процеси, які можна назвати емерженціями, що виражає тиск матерії висловлювання на форму. Крім того, відбувається процес тематизації, коли раціональна дискусія зберігає необхідну дистанцію по відношенню до діючих значень, що забезпечує зчленування та критичний перегляд базових засад, також необхідно враховувати, що мова постійно переходить до невизначених предметних сфер, виявляючи при цьому невикористані можливості, що є прихованими у пізнавальній практиці. Таке об'єктивізації можливостей оновлює состав знання та забезпечує тим самим продовженню здійснення мовної компетенції суб'єкту.

Отже, безперервність розвитку наукової дискусії обирається на моменти розриву, у яких відбуваються непрогнозовані зштовхування та повернення форм. Але перш за все означає або те, що ми пізнаємо, може встановлюватися поза обставинами відкриття, кожний раз включаючись у ті або інші умови самої присутності суб'єкта, що здійснює пізнання, по відношенню до пізнавального об'єкту, за умови історичних обставин застосування символічних механізмів. Саме в таких умовах здійснюється поєднання дійсного та можливого. Як бачимо, у центрі семантики знаходяться взаємовідношення між об'єктними та екзистенціальними умовами вираження. Принциповий філософський внесок прагматичного вивчення мов полягає у визнанні обґрунтованості зазначених взаємовідносин.

Для лінгвістичного підходу, що уособлює собою процес вивчення структур конкретних мов, смисл або комунікативна цінність, виступає як імпліцитний горизонт висловлювання або як додаткова складова організації цієї структури. Фактично, такий підхід має творчий характер, а не просто демонструє процес поєднання завдяки зовнішньому зв'язку архітектури висловлювання з іншими ознаками її локалізації. Поглиблення аналіз надає можливість констатувати, що визначенні призначенням повідомлення ознаки, входять в якості співдетермінант у структуру фрази або в організацію мови. У такому випадку строго визначені граматичні або лексичні класифікації, які спрямовані на вичленення в мові самого суттєвого, будуть порушені. Справа в тому, що те, що складає зовнішнє середовище лексиса й буде його найбільш глибинна сутність, а той аналіз, котрий, у першу чергу, звертає увагу на теоретичні мови та прагне виявити епістемологічні цінності, то йому прийдеться розширювати дослідницьке поле, виходячи за межі логічних структур до обґрунтовуючи їх організаційними схемами та їх історичними основами.

За допомогою таких міркувань, ми можемо стверджувати про пріоритет екзистенційних рис мови над його формальними або референціальними рисами можна зробити критичні зауваження про поняття «код», яке може стати джерелом хибних уявлень, що будуть впливати на семантику. Можна припустити, що уподібнення мови коду неявно відбувається при радикальній об'єктивізації його семантики та при трактуванні його автономного механізму, по-суті, безособового та позачасового, завдяки якому повідомляється та передається інформація. Тут необхідно враховувати, що ті погодження встановлення коду, як правило утворюють штучний склад ознак, які у свою чергу вимагають існування смислу слів мови. Рішення, на яких засновуються логічні формалізми або та сама математична символіка є додатковими засобами уточнення, які самі по собі не можуть визначати наукову мову у всій його цілісності.

Отже, для того, щоб зрозуміти практичні включення як природньої, так і штучної мови потрібно вийти за межі правил кодування, причому не треба відмовлятися від стилістики висловлювань, котра розкриває більш широкі можливості символіки, а не просто орієнтацію на означає. Така символіка здійснює об'єднуючу функцію, показуючи відношення суб'єкту до світу, або витлумачуючи його відчуття.

Повертаючись до основ мови, можемо стверджувати, що використання будь-якої мови, включаючи обмеження її законами синтаксису і лексики, спирається на практику й символіку, котрі не вичерпуються ніякими правилами та виявляються в мовних новаціях. Крім того, природня мова прямо виходить у світ пов'язаних ним об'єктів і ситуацій, але надалі вона вибудовує категоріально впорядковану систему значень, референтами якої стають зазначені первинні зв'язки, які, у свою чергу, однозначно поєднують вибір означуючих предметів з перцептивними артикуляціями та практичною необхідністю. Будь який код або штучна мова залишається залежною від існування природньої мови, котра дозволяє нам визначити з боку умов предикації умови доступу людини до світу.

Отже, логічні побудови, які спрямовані на відношення предикатів і референтів, а також на перехід від речення до доведення, самі, у свою чергу, надбудовуються над більш фундаментальними пластами висловлювання, до якого входять початкові ствердження та достовірності та тим самим, відкритих для дослідження. Оскільки організація мови набагато старша від його логічної структури та виходить за її межі, тому дослідження семантичних категорій залишаються предметом археології мови та аналізом соціально-історичних умов його формування: «Мовна картина світу складається з номінативних одиниць (слів та сталих словосполучень), що, як мозаїка, покривають усю реальність. Мова є картиною, «зліпком» реального світу. Зрозуміло, що кожна мова є своєрідною картиною дійсності. Саме тому оволодіння мовою певним чином означає досягнути дух народу, його пізнавальні здобутки і потенції» [1, с. 212].

Продовжуємо розгляд зазначених напластунів з точки зору епістемології, наприклад, Л. Вітгенштейн робить спробу означити кордони, які одночасно є й первинними, й історичними, між тим, що лише допускається сформульованим знанням, і тим, що в ньому пояснюється, стає фактично предметом дослідження, також він пише: «При цьому може скластися враження, якщо існує дещо подібне остаточному аналізу наших мовних форм, відповідно, єдина повністю розібрана на елементи форма вираження. Тобто враження таке, що наші загальноприйняті форми вираження, по суті, ще не проаналізовані, начебто в них приховується дещо таке, що нам необхідно виявити. Здається, зроби ми цей вислів абсолютно ясним, наше завдання буде вирішено...» [4, с. 167]. У свою чергу К. Поппер розташовує дискурсивну апробацію в проміжку між критичними фактами та базовими ствердженнями, котрі самі встановлюються не через доведення, а в силу деяких вихідних рішень або вони приймаються без обговорення домовленості.

Зазначені положення ми можемо назвати принциповими засадами для того, щоб не змішувати владу мови з пануванням коду, мова не є інтенціонально встановлений код, але коли він встановлюється, то допускає перехід від попередньо існуючих значень до інтенціонально упорядкованим значенням. Така властивість надає простір мовам пізнання, коли між первинним положенням або володінням знаками й об'єктивованими механізмами здійснюється обмін. Спрямування означення від наявної ситуації до внутрішніх можливостей перехресується з переходом від цих останніх до інтуїтивних або практичних джерел наших тверджень, як вказує У. Еко: «Говорити про мову не означає відпрацю-

увати пояснюючи структури або додавати правила речі до певних конкретних культурних ситуацій. Це означає надати вихід всієї її конотативній могутності, перетворюючи мову в акт творчості з тим, щоб у тому говорінні можливо було б почути поклик буття» [5, с. 31].

Висновки. Жодне значення або розгорнуте повідомлення не може бути без мовленнєвих операцій, але вони, у свою чергу, спираються на позамовний ґрунт, тому введення суб'єктивності не означає введення констатуючої свідомості. Мова йде про взаємне перекриття того, що залежить від посередників, і того, що належить безпосередньому. Людина як означене частково включається у моделі, завдяки яким формуються її відношення до навколишнього світу, але водночас вона залишається й означуваним, і від неї тоді залежить народження тих самих моделей.

Література

1. Ашиток, Н. І. Мовна картина світу в філософсько-освітньому аспекті: монографія / Н. І. Ашиток. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка. – 2011. – 251 с.
2. Соссюр, Ф. Труды по языкознанию / Ф. Соссюр. – М. : Прогресс, 1977. – 695 с.
3. Фуко, М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук / М. Фуко. – М. : «Прогресс», 1977. – 407 с.
4. Хрестоматия по истории философии (западная философия): учеб. пособие для вузов. в 3 ч. - Ч. 2. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС. – 1997. – 528 с.
5. Эко, У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию / Умберто Эко; [пер. с итал.]. – СПб. : «Симпозиум», 2004. – 544 с.

References

1. Ashytok, N. I. (2011). *Movna kartyna svitu v filosofsko-osvitnomu aspekti: monohrafiia* [Linguistic picture of the world in the philosophical and educational aspect]. Drohobych : Redaktsiino-vydavnychiy viddil Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni I. Franka. – Publishing department of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University [in Ukrainian].
2. Sossiur, F (1977). *Trudy po iazykoznaniiu* [Works on linguistics]. Moscow: Progress [in Russian].
3. Fuko, M (1977). *Slova i veshchi Arkheologiiia humanitarnykh nauk* [The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences]. Moscow: Progress [in Russian].
4. *KHrestomatiiia po istorii filosofii (zapadnaia filosofiiia)* [Reader on the history of philosophy (Western philosophy)]. (Vols. 1-3). (1997). Moscow: Publishing Center for Humanities VLADOS [in Russian].
5. Eko, U (2004). *Otsutstvuiushchaia struktura Vvedenie v semiologiiu* [Lacking structure. Introduction to semiology]. [transl. from Italian]. Saint Petersburg: Simpozium [in Russian].

Надійшла 7.06.2016

Бібліографічний опис для цитування :

Вихованець, З. С. Структура соціально-економічного символізму предметного поля знаків та місця суб'єкту: природа внутрішньої гармонізації / З. С. Вихованець // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. – 2016. – № 2 (8). – С. 7–16.